

Maa- ja metsätalousministeriölle

6.6.2024

Viite: Dnro VN/8175/2024

Asia: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §, 4 § ja 5 §:n muuttamisesta

Suomen eläinoikeusjuristit ry kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa asetusluonnoksessaan suden ja muiden suurpetojen metsästyksen helpottamista. Suomen eläinoikeusjuristit ry ei kannata asetusluonnoksessa esitettyjä muutoksia, sillä ministeriön perustelut eivät ole EU-oikeuden mukaisia, kuten jäljempänä tarkemmin esitetään.

Suomen eläinoikeusjuristit ry ensinnäkin muistuttaa, että suurpedot ovat tuntevia yksilöitä, joiden tuntevuus on otettava täysimääräisesti huomioon EU:n toiminnasta tehdyn perussopimuksen (SEUT) artiklan 13 mukaisesti. Suomen perustuslain (731/1999) 20 §:n mukaisesti jokaisella on yleinen vastuu luonnosta ja luonnossa elävistä eläimistä. Suurpetojen suojelusta säädetään Euroopan unionin luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetussa direktiivissä (luontodirektiivi, 92/43/ETY).

Toiseksi Suomen eläinoikeusjuristit ry painottaa, että suurpedoista susi on Suomessa erittäin uhanalainen laji¹, jonka uhanalaisuuden pääasiallinen syy on metsästys. Kansallisen tutkimuslaitoksen selvityksen mukaan Suomen susikanta on tällä hetkellä liian pieni säilyäkseen geneettisesti elinvoimaisena edes melko lyhyellä aikavälillä. Selvityksen mukaan Suomessa tulisi olla vähintään 500 sutta, jotta laji säilyisi geneettisesti elinvoimaisena.² Tätä tutkimusta uudemmassa selvityksessä esitetään, että susia tulisi olla jopa 1000, jotta laji voisi säilyä geneettisesti elinvoimaisena.³ Viimeisimmän laskelman mukaan susia on Suomessa alle 400.

---

¹ Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki s. 704

² Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 66/2021: Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen (Väliraportti syyskuu 2021), s. 16. Linkki väliraporttiin:

https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/547828/lukeluobio_66_2021.pdf?sequence=7&isAllowed=y

³ Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022: Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen (loppuraportti 2022), s. 47. Linkki raporttiin:

https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/552242/luke-luobio_80_2022.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Kolmanneksi yhdistys korostaa, että aikana, jolloin ihminen on toiminnallaan aiheuttanut lajien kuudennen sukupuuttoaalton, suurpetojen suojelusta vastaavan ministeriön tulisi pyrkiä edistämään ihmisten ja muiden eläinten kunnioittavaa ja tasapainoista yhteiseloä eläinten tappamisen sijaan.

Suurpetojen oikeudellinen suojele ja heikko täytäntöönpano

Luontodirektiivin 12 artiklassa asetetaan lähtökohta suurpetojen suojelulle: jäsenvaltion on kiellettävä ilvesten, karhujen ja susien tahallinen pyydystäminen ja tappaminen luonnossa. Direktiivin tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuutta ja luonnonvaraisten eläinten suojelua (2 art.). Luontodirektiiviä tulee tulkita teleologisesti eli lainsäätäjän tulee direktiivin säännöksiä tulkittaessaan kiinnittää huomiota luontodirektiivin päämäärään.

Susi, karhu ja ilves ovat tiukasti suojeltuja lajeja, joiden suojelusta saa poiketa vain, jos luontodirektiivin 16 artiklassa säädetty kolme edellytystä täyttyvät. Ensinnäkin poikkeaminen ei saa vaarantaa tieteellisesti määriteltyä kannan suotuisaa suojelutasoa. Toiseksi poikkeuksen on oltava ainut tyydyttävä ratkaisu suurpetokysymysten ratkaisemiseen. Kolmanneksi, jos kaksi ensimmäistä edellytystä täyttyvät, suurpeto voidaan tappaa artiklan erityisten perusteiden täytyessä, jotka on kuvattu artiklan a–e-alakohdissa.

Suurpetojen suojele kuuluu maa- ja metsätalousministeriön vastuualueelle. Tehtävästään huolimatta ministeriö on lajien suojelun edistämisen sijaan pyrkinyt edistämään suurpetojen tappamista. Ministeriön antamien asetusten perusteella laaditut poikkeusluvut on todettu tuomioistuimissa lainvastaisiksi. Lisäksi Suomi on saanut EU:lta jo kaksi tuomiota luontodirektiivin vastaisesta suurpetopoliitikkastaan.

Edellä mainituilla perusteilla susien ja muiden suurpetojen suojelua ja oikeudellista asemaa tulisi heikentämisen sijaan pyrkiä kunnianhimoisesti ja tehokkaasti vahvistamaan. Niitä toimia ja menetelmiä, joilla vältytään susien tappamiselta, tulisi lisätä. Siten tuettaisiin myös ajattelutapaa ihmisten ja muun luonnon hyvinvoinnin vahvasta yhteydestä toisiinsa.

Ministeriön asetusluonnoksen tavoitteet

1. Kannanhoidon kansallinen ja sosioekonominen kestävyys

Asetusehdotuksen mukaan sen tavoitteena on “parantaa erityisesti suden, karhun ja ilveksen suojelun ja kannanhoidon kansallista hyväksyttävyyttä ja sosioekonomista kestävyttä luontodirektiivin 2.3 artiklan edellyttämällä tavalla”. On epäselvää, miksi asetusluonnoksen tavoitteissa viitataan kannanhoidolliseen metsästykseseen, vaikka ministeriön sivustolla puhutaan vahinko- ja turvallisuusperusteisten poikkeuslupakäytäntöjen sujuvoittamisesta.

Luontodirektiivin 12 artiklaan kirjoitetun pääsäännön mukaan jäsenvaltion on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet suurpetoja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja kieltää kaikki näiden lajien tahallinen tappaminen. Ministeriön tavoite “parantaa kannanhoidon kansallista hyväksyttävyyttä” – eli tehdä nimenomaan suurpetojen tahallisesta häiritsemisestä ja tappamisesta hyväksyttävää – on vastoin tätä direktiivin kirjainta ja henkeä.

Unionin tuomioistuimen mukaan luontodirektiivin 12, 13 ja 16 artikla muodostavat yhtenäisen normikokonaisuuden, jolla pyritään varmistamaan lajien kantojen suojele. Siten kaikki poikkeukset, jotka eivät ole direktiivin mukaisia, “loukkaavat sekä sen 12 ja 13 artiklassa vahvistettuja kieltoja että sääntöä, jonka mukaan poikkeuksia voidaan myöntää tämän direktiivin 16 artiklan mukaisesti”⁴. Näin ollen

⁴ Tuomio 20.10.2005, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, C-6/04, ECLI:EU:C:2005:626, 112 kohta, ja tuomio 10.1.2006, komissio v. Saksa, C-98/03, ECLI:EU:C:2006:3, 66 kohta.

ministeriön tavoite lajien kannanhoidon (=metsästyksen) hyväksyttävyyden parantamisesta on luontodirektiivin vastainen.

Toisena tavoitteena ministeriö mainitsee sosioekonomisen kestävyuden parantamisen. Suomen eläinoikeusjuristit ry pyytää ministeriötä tutustumaan tutkimuksiin, jotka koskevat suden metsästyksen ja suden sosiaalisen hyväksyttävyyden yhteyttä. Tutkimukset osoittavat, että laillinen suden metsästys lisää myös laitonta metsästystä ja että laillisen metsästyksen edistäminen laskee suden arvoa kansalaisten silmissä⁵, suden metsästyksen edistäminen on yhteydessä siihen, että paikallisyhteisöjen tuki suden suojelulle vähenee ja että salametsästys lisääntyy⁶, susien tappaminen ei vähennä kotieläinvahinkoja tehokkaasti⁷ ja “ongelmasusien” poistaminen ei käytännössä ole tehokasta, vaan tehokkaampia ovat kotieläinten suojatoimenpiteet kuten aidat⁸. Siten suden metsästys ei lisää susien sosiaalista hyväksyttävyyttä tai edistä lajisuojelua. Ministeriö ei asetusluonnoksessaan esitä tutkimuksia, jotka osoittaisivat päinvastaista.

2. Metsäpeuran suojelu

Ministeriön mukaan suurpetojen metsästyksen helpottamisella pyritään suojelemaan metsäpeuraa. Suurin syy metsäpeuran ahdinkoon on metsätalous: lajille luontaisista laajoista metsä- ja suoerämaista on enää sirpaleita jäljellä. **Metsäpeuroja voidaan suojella tehokkaammin suojelemalla peurojen elinympäristöjä ja kieltämällä niiden metsästys.** Suomessa annetaan edelleen vuosittain metsäpeuran metsästyslupia. Metsäpeura on jo kertaalleen hävitetty Suomesta sukupuuttoon metsästyksen seurauksena. Ensisijaisena toimen tulisi olla lopettaa metsäpeuran metsästäminen ja lisäksi tulisi lisätä laittoman pyynnin valvontaa. Metsäpeuran suojeluun on muitakin keinoja kuin suurpetojen suojelusta poikkeaminen, mistä syystä metsäpeuran suojelu ei täytä luontodirektiivin poikkeusperusteita.

Muu tyydyttävä ratkaisu on esimerkiksi metsäpeurojen palautusistutukset muualle Suomeen (metsäpeuroja on palautettu vuosina 2017–2019 Seitsemiseen Pirkanmaalle ja Lauhavuoreen Etelä-Pohjanmaalle) ja poronhoitoalueen etelärajan siirtäminen pohjoisemmaksi, jotta saataisiin lisää rauhaista elintilaa metsäpeuralle ja suurpedoille.

Suomen eläinoikeusjuristit ry pyytää ministeriötä kiinnittämään huomiota seuraavaan: metsäpeura on silmällä pidettävä laji (populaatio n. 3000), siinä missä susi on erittäin uhanalainen (populaatio n. 400). **On epä johdonmukaista, että vähemmän uhanalaista lajia pyrittäisiin suojelemaan erittäin uhanalaisen lajin kustannuksella.** Myös komission ohjeasiakirja luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta esittää, että olisi epätavallista perustella poikkeusta laittamalla etusijalle sellaisen lajin edut, joka on yleinen ja menestyvä verrattuna lajiin, jonka suojelusta halutaan poiketa.⁹ Ohjeasiakirjan mukaan ennen kuin harkitaan poikkeuksen myöntämistä saalislajin suojelemiseksi, olisi arvioitava kaikki muut mahdolliset uhat ja puututtava niihin – tässä tapauksessa siis metsäpeuran metsästyksen, myös laittomaan sellaiseen.¹⁰

⁵ Blood does not buy goodwill: allowing culling increases poaching of a large carnivore
<https://royalsocietypublishing.org/doi/full/10.1098/rspb.2015.2939>

⁶ Pendulum Swings in Wolf Management Led to Conflict, Illegal Kills, and a Legislated Wolf Hunt
<https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/conl.12141>

⁷ Testing a conservation compromise: No evidence that public wolf hunting in Slovakia reduced livestock losses
<https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/conl.12994>

⁸ Occurrence and Livestock Depredation Patterns by Wolves in Highly Cultivated Landscapes
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fevo.2022.783027/full>

⁹ Komission tiedonanto. Ohjeasiakirja luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta. Bryssel 12.10.2021 C(2021) 7301 final, s. 54

¹⁰ Komission tiedonanto. Ohjeasiakirja luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta. Bryssel 12.10.2021 C(2021) 7301 final, s. 55.

Lisäksi on olennaista huomioida, että metsäpeura ja kansalliset suurpedot ovat vuosituhansia tulleet toimeen samoilla alueilla. Ainoastaan ihminen toiminnallaan jo kertaalleen hävittänyt metsäpeuran Suomesta.

3. Poikkeusluvan kohdentaminen

Ministeriön asetusluonnoksen muistion mukaan poikkeusluvan kohdentaminen vahinkoa aiheuttavaan yksilöön on ollut tietyissä tapauksissa, erityisesti lumettomana aikana, haasteellista. Siksi ministeriö aikoo muuttaa pykälän 1 momenttia siten, “että kun sääolosuhteista tai muusta perustellusta syystä johtuen vahinkoa aiheuttavan yksilön tunnistaminen ei ole mahdollista, voidaan poikkeuslupa myöntää alueellisesti kohdentamatta poikkeuslupaa tiettyyn yksilöön ottaen huomioon lajin biologiset ominaispiirteet.”

Suomen eläinoikeusjuristit ry huomauttaa, että asetusluonnoksessa EU-oikeutta on tulkittu väärin. Jos luontodirektiivin edellyttämää yksilöintiä ei voida tehdä, asetuksen edellytykset eivät täyty.

Yhteenveto

Suomen eläinoikeusjuristit ry katsoo, että asetus on ristiriidassa luontodirektiivin tarkoituksen sekä 12 ja 16 artiklojen kanssa. Tästä syystä asetusta ei tulisi saattaa voimaan.

Yhdistys katsoo, että suurpetojen suojeleminen tulisi siirtää maa- ja metsätalousministeriöltä ympäristöministeriölle siten, että poikkeuslupien myöntäjäksi tulisi Suomen riistakeskuksen sijaan ELY-keskus. Tällöin välttyttäisiin nykyisiltä intressiristiriidoilta.

Suomen eläinoikeusjuristit ry

6.6.2024

Venla Mathlein, hallituksen 2. varapuheenjohtaja

Anna Turkki, hallituksen jäsen

-